

Aquest cinquè aniversari de la mort d'en Toni Lecha té lloc en un context de repressiu que per a molts de nosaltres no és nou. Molts tenim en ment aquell llarg llistat de persones represaliades pel seu compromís amb la lluita per independència i pel socialisme que formava part del discurs polític antirepressiu que es va forjar a l'entorn dels Comitès de Solidaritat amb els Patriotes Catalans.

Cal apuntar que en el context posterior a l'operació repressiva prèvia als Jocs Olímpics (Operació Garzón) gairebé hi havia una setantena de persones encausades pel seu compromís polític independentista. Hi havia persones empresonades, d'altres pendents de judici i alguns altres també a l'exili.

No va ser gens fàcil elaborar una estratègia antirepressiva davant les pressions de l'estat mateix que, mentre érem torturats, perseguia que ens acollíssim a l'article 157 bis de la Llei d'Enjudiciament Criminal: unes mesures de reinserció que se sustentaven en la delació i la col·laboració amb l'aparell repressiu.

També hi va haver líders de formacions polítiques catalanes que pressionaven perquè ens acollíssim al que ells anomenaven una "reinserció positiva" que passava per l'acceptació de la culpabilitat a canvi de l'obtenció de mesures de gràcia.

Cal dir que la majoria, la immensa majoria, no vam acceptar cap d'aquestes propostes. Enteníem que qualsevol solució a l'existència de persones represaliades havia de ser una solució col·lectiva i havia d'evidenciar les raons polítiques que havien fonamentat aquella lluita. Una lluita ben viva, com s'ha vist, en la lògica actual de confrontació amb l'estat.

Va ser aleshores, l'any 1993, que es crea la Comissió de Portaveus dels Presos i Encausats Independentistes, amb l'encàrrec explícit de cercar una solució política col·lectiva a l'existència de presos, encausats i exiliats. Aquella comissió va ser formada per diverses persones vinculades a la lluita independentista: en Lluís Maria Xirinacs, en Carles Riera, en Carles Castellanos, en Jaume Soler, la Teresa Mas, entre d'altres... i òbviament amb en Toni Lecha, que va ser un dels artífexs del procés de negociació que es va dur amb l'aparell de l'estat.

Sobre aquella comissió va pivotar la principal tasca antirepressiva. Cal recordar que per a moltes forces polítiques del país el que anomenàvem "independentisme combatiu" havia pràcticament desaparegut. Dit amb paraules més planeres: en un moment de debilitat política com aquell qualsevol solució requeria molta habilitat.

Va ser un període de moltes reunions, de moltes trobades a dins i a fora de les presons. De converses amb la gent exiliada...

En Toni Lecha va participar de les reunions amb el Delegat del Govern a Catalunya (Martí i Jusmet), amb el diputat del PSC (Alfred Pérez de Tudela) que van fer de pont amb el Ministeri de Justícia espanyol, amb el Director General de serveis Penitenciaris de la Generalitat (Ignasi Garcia Clavel), l'aleshores dirigent d'IC (Rafel Ribó), i un llarg etcètera de contactes amb representants de tota mena d'institucions i interlocucions.

Com bé podeu imaginar no podia, i no ho va va ser, gens fàcil articular un posicionament comú en un context de tensions al si de l'independentisme; i en aquest sentit cal reconèixer la tasca duta a terme per el Toni Lecha, que des de bon principi va demostrar la seva habilitat i el seu domini de l'art de la tàctica i de l'estratègia perquè el punt de tancament, si més no d'aquella etapa, fos el més digne possible, políticament parlant, partint del reconeixement dels objectius polítics de la lluita dels presos i encausats. Una fórmula política que incloïa totes aquelles persones que havien patit la repressió des de la mort del dictador a causa del seu compromís independentista.

El Toni Lecha, però, el recordarem també perquè sempre hi era quan calia, i això és dir molt en una època on com ben bé sabem, no es pot dir que anéssim sobrats de braços i de suports. No recordo d'ell cap moment de nerviosisme, cap moment de tensió, cap moment de perdre els papers. Sempre mantenia una calma que en moments extrems, com els que vam haver de viure en aquells anys, era molt d'agrair.

Han passat cinc anys des que ens va deixar, però crec que en actes com aquest es veu molt clar que encara no ha marxat, que el seu llegat és aquí, amb els companys i companyes que el vam conèixer, amb la seva família...

Crec, i penso que no estaria massa equivocada, que si el Toni fos aquí vivint els moments que estem vivint, ens allixonaria amb els seus "dallonses" i "daixonses" amb el seu posat i el seu somriure murri que feien d'ell una persona tan entranyable.

Ramon Piqué